

Rekordna poraba hlodovine v industriji žaganega lesa v letu 2022

Špela Ščap, Gozdarski inštitut Slovenije, Oddelek za gozdno tehniko in ekonomiko

Objavljeno na spletu 07.11.2023 (<https://doi.org/10.20315/IG.2023.0048>)

Na Gozdarskem inštitutu Slovenije vodimo podatke o tokovih okroglega lesa po enotni metodologiji že več kot petnajst let. V nadaljevanju prikazujemo nekaj ključnih značilnosti proizvodnje, zunanje trgovine in porabe okroglega lesa v letu 2022. Ocenili bomo tudi stanje tokov okroglega lesa v Sloveniji v letu 2022 ter naredili okvirno napoved za leto 2023.

Metodologija spremljanja proizvodnje gozdnih lesnih sortimentov (v nadaljevanju GLS), zunanje trgovine z GLS ter porabe le teh je opisana v več virih (npr. Krajnc in Piškur, 2006; Piškur, 2010;

Piškur, 2012; Ščap in Krajnc, 2021; Ščap, 2022). Zato se v prispevku osredotočamo na rezultate analiz tokov GLS ter podajamo strokovno oceno kazalnika »Tokovi okroglega lesa v Sloveniji«, ki poleg drugih kazalnikov nakazuje stanje gozdno-lesnega sektorja v državi.

Proizvodnja gozdnih lesnih sortimentov v letu 2022

Obseg proizvodnje GLS je bil v letu 2022 4,19 milijona neto kubičnih metrov, kar je 10 % več kot leta 2021 in je bil podoben kot leta 2020. Od tega proizvodnja iglavcev predstavlja 52 %. V strukturi proizvodnje GLS iglavcev se je v letu 2022 malenkost zmanjšal delež hlodov za žago in furnir, a še vedno predstavlja 77 %. V strukturi proizvodnje GLS iglavcev pa se zmanjšuje delež lesa za celulozo in plošče, ki je v obdobju 2016–2020 v povprečju znašal 18 %, v letu 2022 pa 13 %, kar je najmanj po letu 2012. Tudi pri listavcih se povečuje delež hlodov za žago in furnir v skupni proizvodnji listavcev in sicer je le ta v letu 2022 znašal 25 %, kar je največ po letu 2007. Obseg proizvodnje lesa za celulozo in plošče listavcev v 2021 in 2022 predstavlja podoben delež v skupni proizvodnji listavcev, v letu 2022 je znašal 22 %. Največji delež proizvodnje GLS listavcev predstavlja les za kurjavo in sicer v letu 2022 znaša 51 %. Glede na lastništvo gozdov, z 73 % prevladuje proizvodnja GLS iz zasebnih gozdov in gozdov v lasti lokalnih skupnosti, ki je v letu 2022 znašala 3,04 milijona m³. Eden od virov za izračun strukture proizvodnje GLS so tudi podatki Zavoda za gozdove Slovenije; za leto 2022 smo upoštevali posek po izdanih in prevzetih odločbah v višini 4.570.977 bruto m³.

Preglednica 1: Gozdni lesni sortimenti pridobljeni v Sloveniji (v 1.000 m³); 2020–2022

SKUPINE GLS	2020			2021			2022		
	Iglavci	Listavci	Skupaj	Iglavci	Listavci	Skupaj	Iglavci	Listavci	Skupaj
Hlodovina	1.624	348	1.971	1.510	467	1.977	1.687	497	2.184
Les za celulozo in plošče	346	479	825	262	410	673	275	451	725
Drug okrogel industrijski	15	37	52	18	32	50	4	44	48
Les za kurjavo	135	1.013	1.148	118	997	1.115	213	1.019	1.231
Skupaj	2.120	1.877	3.996	1.908	1.907	3.815	2.178	2.010	4.189

Zunanja trgovina z gozdnimi lesnimi sortimenti v letu 2022

Izvoz GLS je bil v letu 2022 po obsegu podoben letu 2021 in je znašal 1,388 milijona m³, kar je 3 % več v primerjavi z letom 2021. Pri tem se je najbolj povečal izvoz kategorije les za celulozo in plošče in drug okrogel industrijski les iglavcev in sicer za 17 %. V strukturi izvoza GLS je v letu 2022 z 618.000 m³ prevladovala kategorija okrogli industrijski les listavcev, od tega z 63 % prevladuje bukov les vseh dimenzij. V letu 2022 smo največ količin GLS izvozili v Italijo; po strukturi z 58 % prevladuje okrogli industrijski les listavcev. Po količini izvoza sledi Avstrija, kamor še vedno izvažamo največ hlodovine iglavcev. Hrvaška postaja vedno bolj pomembna uvoznica GLS iz Slovenije, saj smo lani tja povečali izvoz za 42 % v primerjavi z letom 2021, prevladuje okrogli industrijski les listavcev.

Uvoz okroglega lesa je v letu 2022 znašal 0,782 milijona m³, kar je 12 % manj v primerjavi z letom 2021. Uvoz se je zmanjšal pri vseh skupinah, z izjemo skupine les za celulozo in plošče in drug okrogel industrijski les iglavcev. V strukturi uvoza z 0,268 milijona m³ prevladuje skupina les za celulozo in

plošče in drug okrogel industrijski les iglavcev, z 0,239 milijona m³ sledi uvoz hlodovine iglavcev (-17 % v primerjavi z 2021). V letu 2022 smo največ količin GLS uvozili iz Avstrije, 69 % uvoza predstavlja les za celulozo in plošče in drug tehnični les iglavcev. Sledi uvoz iz Italije, od koder smo največ (67 %) uvozili hlodovine iglavcev. V letu 2022 smo pri bilanci zunanjetrgovinske menjave z GLS beležili zunanjetrgovinski presežek in sicer pri vseh skupinah. Le ta je skupno znašal 0,606 milijona m³, od tega je bilo 0,503 milijona m³ zunanjetrgovinskega presežka pri GLS listavcev namenjenih za industrijsko predelavo.

Preglednica 2: Zunanja trgovina z gozdnimi lesnimi sortimenti - uvoz, izvoz in zunanjetrgovinska bilanca (v 1.000 m³); 2021-2022

SKUPINE GLS	2021			2022		
	UVOZ	IZVOZ	IZVOZ-UVOZ	UVOZ	IZVOZ	IZVOZ-UVOZ
Okrogli les – skupaj, od tega:	889	1.345	456	782	1.388	606
• Okrogli industrijski les – skupaj, od tega:	711	1.144	433	622	1.180	558
– Okrogli industrijski les, iglavci, od tega:	551	525	- 26	507	562	55
<i>Hlodi za žago in furnir, iglavci</i>	287	286	-1	239	283	44
<i>Les za celulozo in plošče ter drug okrogli industrijski les, iglavci</i>	264	239	-25	268	278	10
– Okrogli industrijski les, listavci	160	619	459	115	618	503
• Les za kurjavo - skupaj	178	201	24	160	209	48

Poraba gozdnih lesnih sortimentov v letu 2022

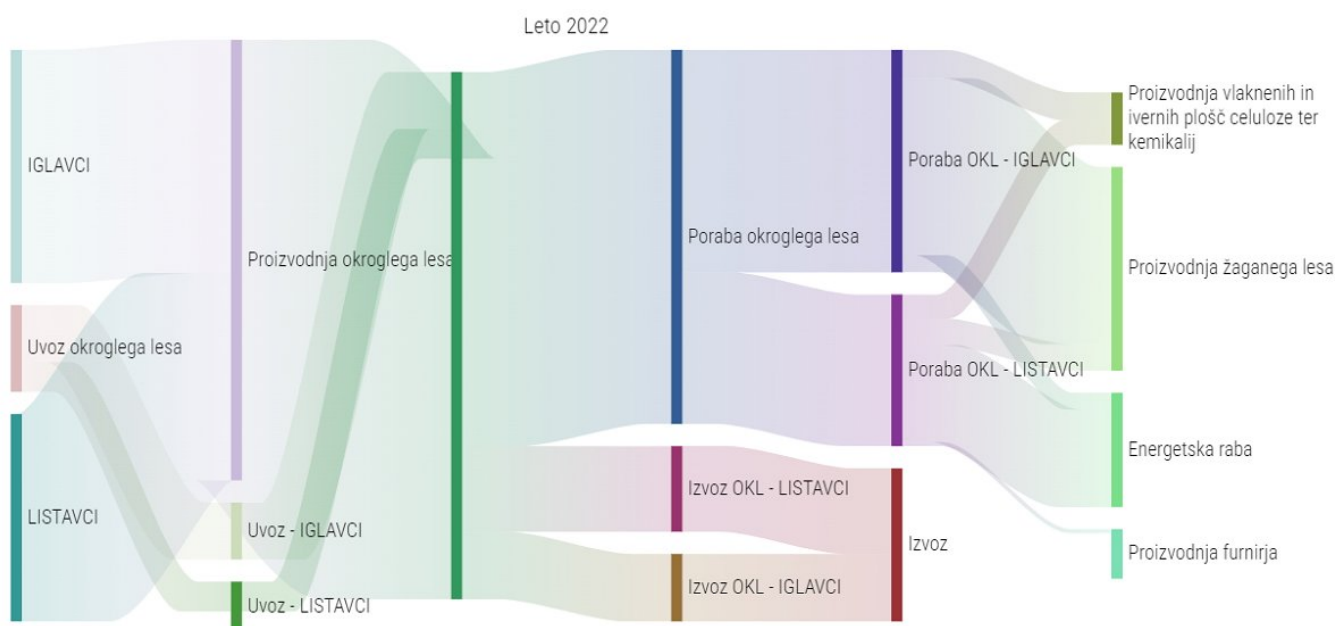
Računska poraba GLS se povečuje in je v letu 2022 znašala 3,58 milijonov m³, od tega je bilo po oceni porabe slovenskega lesa 78 %. V strukturi porabe GLS prevladuje poraba industrijskega lesa (tj. hlodi za žago in furnir, les za celulozo in plošče ter drug okrogel industrijski les) in sicer je v letu 2022 le ta znašala 2,40 milijonov m³ (+6 % v primerjavi z letom 2021). Pri porabi okroglega industrijskega lesa v zadnjih štirih letih z 80 % prevladujejo iglavci. V strukturi računske porabe GLS je v letu 2022 s 46 % oziroma 1,64 milijoni m³ prevladovala poraba hlodov za žago in furnir iglavcev. Po ocenah se je delež porabe hlodov za žago in furnir iglavcev iz slovenskega lesa v letu 2022 povečal v primerjavi z letom 2020 in 2021 in je znašal okrog 85 %.

Največ GLS so v letu 2022 predelala podjetja v industriji žaganega lesa in furnirja (1,9 milijona m³), od tega je s 85 % prevladovala predelava iglavcev. Sledijo industrije lesnih kompozitov, mehanske celuloze in kemikalij, ki so skupno predelale 0,48 milijona m³ (-5 % v primerjavi z 2021), od tega je bilo 54 % lesa iglavcev. Velik porabnik okroglega lesa so gospodinjstva, ki porabijo nad milijon m³ lesa za kurjavo letno, vendar del tega izvira tudi iz negozdnih virov. Nedavna raziskava Gozdarskega inštituta Slovenije je pokazala, da 34 % gospodinjstev sodelujočih v raziskavi za ogrevanje kot glavni/primarni energent uporabljajo lesna goriva, od tega z 78 % prevladuje poraba drv.

Ocena kazalnika Tokovi okroglega lesa v Sloveniji v letu 2022

Obseg proizvodnje GLS iz zasebnih gozdov je še vedno premajhen glede na razpoložljive količine in je povečan le v letih obsežnih sanitarnih sečenj. Delež izvoza GLS za predelavo v industriji glede na proizvodnjo se po letu 2016 počasi zmanjšuje, vendar je v letu 2022 še vedno predstavljal 40 % proizvodnje GLS (kjer upoštevamo, da del izvoza lahko izvira tudi iz uvoza). Za primerjavo, v obdobju 2002–2007 je ta delež znašal povprečno 15 %. Vrednost koeficienta poraba/proizvodnja GLS za predelavo v industriji se je od leta 2016 do 2021 povečevala, v letu 2022 pa se je iz 0,84 v letu 2021 znižala na 0,81. Povprečna vrednost koeficienta ostalih evropskih držav je v letu 2021 znašala 1,10, v 2022 pa se ocenjuje na 0,97. V letu 2023 je pričakovati večji obseg proizvodnje GLS v primerjavi z letnim obsegom obdobja 2017–2022, predvsem zaradi gradacije podlubnikov, vetroloma in snegolomov. Prav tako je pričakovati povečan izvoz GLS ter zmanjšan uvoz, poraba okroglega industrijskega lesa pa se bo po napovedih nekoliko zmanjšala v primerjavi z letom 2022.

Več informacij o tokovih okroglega lesa v Sloveniji je prosto dostopnih na povezavi (<https://wcm.gozdis.si/sl/podatki/kazalniki/podatki/2021090721292844/tokovi-okroglega-lesa/>).

Slika 1: Tokovi okroglega lesa v Sloveniji (podatki so prikazani v neto kubičnih metrih brez skorje)

Viri

KRAJNC, Nike, PIŠKUR, Mitja. 2006. Tokovi okroglega lesa in lesnih ostankov v Sloveniji = Roundwood and wood waste flow analysis for Slovenia. Zbornik gozdarstva in lesarstva, št. 80, 31–54.

PIŠKUR, Mitja. 2010. Proizvodnja, izvoz in uvoz okroglega lesa = Roundwood production, export and import. Gozdarski vestnik, letn. 68, št. 9, 442–445.

PIŠKUR, Mitja. 2012. Poraba industrijskega okroglega lesa v Sloveniji = Industrial roundwood consumption in Slovenia. Gozdarski vestnik, letn. 70, št. 4, 179–182.

ŠČAP, Špela, KRAJNC, Nike. 2021. Tokovi okroglega lesa v Sloveniji. Gozdarski vestnik, 79, 7/8: 251–258.

ŠČAP, Špela. 2022. Tokovi okroglega lesa. V: TRIPLAT, Matevž (ur.). Kazalniki gospodarjenja z gozdovi v Sloveniji. Ljubljana, Gozdarski inštitut Slovenije, Založba Silva Slovenica: 48–59 s. DOI: 10.20315/SFS.183.